

ROZSUDOK

V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Rudolfa Čirča a sudcov JUDr. Evy Sakálovej a JUDr. Ivana Machyniaka v právnej veci žalobcu **Ing. J. K., CSc.**, bývajúceho v B., proti žalovanému **Ústavu i.**, so sídlom v B., **o určenie neplatnosti výpovede z pracovného pomeru a náhradu mzdy**, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp. zn. 7 C 234/98, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti rozsudku Okresného súdu Bratislava IV zo 7. decembra 2005 č.k. 7 C 234/98-146 v spojení s opravným uznesením zo 7. augusta 2006 č.k. 7 C 234/98-165 a proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave z 9. októbra 2007 sp. zn. 5 Co 448/06 rozhodol

t a k t o :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave z 9. októbra 2007 sp. zn. 5 Co 448/06 vo výroku vo veci samej v časti, v ktorej bol potvrdený rozsudok Okresného súdu Bratislava IV zo 7. decembra 2005 č.k. 7 C 234/98-146 v spojení s opravným uznesením zo 7. augusta 2006 č.k. 7 C 234/98-165 vo výrokoch o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy s príslušenstvom, o trovách konania a o poplatkovej povinnosti žalovaného, a vo výroku o trovách odvolacieho konania, ako aj označený rozsudok Okresného súdu Bratislava IV v uvedených výrokoch **z r u š u j e** a vec vracia v rozsahu zrušenia Okresnému súdu Bratislava IV na ďalšie konanie.

Vo zvyšku mimoriadne dovolanie **z a m i e t a** .

O d ô v o d n e n i e

Okresný súd Bratislava IV rozsudkom zo 7. decembra 2005 č. k 7 C 234/98-146 v spojení s opravným uznesením zo 7. augusta 2006 č. k. 7 C 234/98-165 určil neplatnosť výpovede z pracovného pomeru danej žalobcovi žalovaným dňa 26.2.1998. Zároveň rozhodol aj o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy za dobu od 29.6.1998 do 31.12.1998 v sume 53 389,-- Sk (1 772,19 EUR) so 17,6 % úrokmi z omeškania od 7.1.1999 do zaplattenia, to všetko do troch dní od právoplatnosti rozsudku a zaplatiť mu v rovnakej lehote aj náhradu trov konania 13 580,50 Sk (450,79 EUR) do rúk jeho zástupcu JUDr. J. Č.. Žalovanému uložil tiež povinnosť zaplatiť na účet súdu súdny poplatok 3 670,-- Sk (121,82 EUR) do troch dní od právoplatnosti rozsudku. Takto rozhodol poukazujúc na výsledky vykonaného dokazovania, z ktorého vyvodil záver, že neboli splnené podmienky platnosti výpovede danej žalobcovi podľa § 46 ods. 1 písm. c/ zákona č. 65/1965 Zb. – Zákonníka práce – v znení platnom v čase výpovede (ďalej len „Zák. práce“), t.j. z dôvodu nadbytočnosti v dôsledku zrušenia výskumného oddelenia č. X., na ktorom bol pracovne zaradený. V odôvodnení rozsudku uviedol, že po zrušení uvedeného oddelenia ku dňu 31.12.1997 prešiel žalobca pracovať na útvare riaditeľa žalovaného a začal vykonávať pridelené práce, čím došlo u neho k zmene pracovnej zmluvy a tak v čase výpovede už nebol nadbytočným. Výrok o priznaní náhrady mzdy žalobcovi odôvodnil len všeobecne poukazom na ustanovenie § 61 ods. 1 Zák. práce a ďalej tým, že táto náhrada patrí žalobcovi od 29.6.1998, kedy oznámil žalovanému, že trvá na ďalšom zamestnaní, do 31.12.1998, kedy došlo k skončeniu pracovného pomeru žalobcu dojedaného na dobu určitú.

Krajský súd v Bratislave ako odvolací súd na odvolanie žalovaného rozsudkom z 9. októbra 2007 sp. zn. 5 Co 448/06 uvedený rozsudok súdu prvého stupňa potvrdil a rozhodol aj o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania 6 832,-- Sk (226,78 EUR) do rúk jeho zástupcu JUDr. J. Č. do troch dní. Potvrdenie prvostupňového rozsudku odôvodnil jeho vecnou správnosťou. V odôvodnení svojho rozsudku uviedol, že predpokladom použitia výpovedného dôvodu podľa § 46 ods. 1 písm. c/ Zák. práce je existencia organizačnej zmeny, nadbytočnosť zamestnanca a príčinná súvislosť medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou zamestnanca. O nadbytočnosť ide vtedy, ak zamestnávateľ nemá možnosť zamestnanca ďalej zamestnávať, pričom dôvody nadbytočnosti môžu spočívať v tom, že zamestnávateľ naďalej nepotrebuje práce vykonávané zamestnancom, a to buď vôbec alebo v pôvodnom rozsahu. Splnenie tejto podmienky platnosti výpovede je povinný preukázať zamestnávateľ. Pretože z výsledkov vykonaného dokazovania vyplynulo, že po realizácii organizačnej zmeny spočívajúcej v zrušení oddelenia,

na ktorom bol zaradený žalobca, bol tento dočasne zaradený pod priame riadenie riaditeľa žalovaného a boli mu pridelené konkrétne úlohy, ktoré aj začal vykonávať, došlo tým ešte pred daním výpovede k ponuke inej vhodnej práce zo strany zamestnávateľa a k jej prijatiu zo strany zamestnanca. Výpoveď daná žalobcovi v súvislosti so zrušením výskumného oddelenia č. X. tak bola neplatná pre nedostatok príčinnej súvislosti medzi uvedenou organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobcu.

Na základe podnetu žalovaného podal proti uvedeným rozsudkom okresného i krajského súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol, aby dovolací súd oba rozsudky zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci a tzv. inou vadou konania. Vyčítal obojmu súdom, že ich záver o zmene v obsahu pracovnej zmluvy žalobcu v súvislosti s jeho výkonom prác na úseku riaditeľa po zrušení výskumného oddelenia č. X. bol predčasný a z tohto dôvodu bol predčasný aj ich záver o neplatnosti výpovede. Namietal tiež, že súdy nezisťovali okolnosti rozhodné pre posúdenie veci a výrok týkajúci sa náhrady mzdy je nepreskúmateľný pre nedostatok riadneho odôvodnenia.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd dovolací (§ 10a ods. 3 O.s.p.) po zistení, že boli splnené podmienky pre podanie mimoriadneho dovolania generálnym prokurátorom Slovenskej republiky a že je prípustné, bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243a ods. 1 v spojení s § 243i ods. 2 O.s.p.) preskúmal oba napadnuté rozsudky, ako aj konanie, ktoré im predchádzalo, a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je čiastočne dôvodné.

V preskúmvanej veci bolo podľa záverov prvostupňového i odvolacieho súdu zo skutkového hľadiska zistené, že žalobca bol zamestnancom žalovaného na základe pracovnej zmluvy uzavretej na dobu určitú od 1.1.1997 do 31.12.1998 s dohodnutým miestom výkonu práce „B.“ a s dohodnutým druhom vykonávanej práce „vedecký pracovník I“. V súlade s organizačným poriadkom žalovaného sa na vedecko-výskumnom úseku vytvárali výskumné oddelenia podľa riešených projektov. V prípade ukončenia projektu a neexistencie nadväzujúceho projektu sa výskumné oddelenie zrušilo a jeho zamestnanci sa po vzájomnej dohode s vedúcim iného aktuálneho projektu a jej odsúhlasení riaditeľom stali súčasťou iného existujúceho alebo novovytvoreného oddelenia. V dôsledku ukončenia riešenia jedného z projektov oddelením č. X. a neexistencie nadväzujúceho projektu bolo k 31.12.1997

toto oddelenie, na ktorom bol pracovne zaradený aj žalobca, zrušené. Listom riaditeľa žalovaného z 13.1.1998 bolo žalobcovi oznámené, že v súvislosti s nedoriešením jeho zaradenia do úloh ústavu, bude dočasne podliehať priamo riaditeľovi. Boli mu zadané konkrétne úlohy súvisiace s prípravou navrhovaného projektu v problematike modelovania podzemných vôd, ktoré začal vykonávať. Až neskôr sa odmietol sa podieľať na tomto projekte. Dňa 26.2.1998 bola žalobcovi daná a zároveň v tento deň aj doručená výpoveď podľa § 46 ods. 1 písm. a) /správne písm. c)/ Zák. práce v súvislosti so zrušením výskumného oddelenia č. 215.

Podľa názoru dovolacieho súdu právny záver odvolacieho súdu i súdu prvého stupňa o neplatnosti výpovede danej žalobcovi 26.2.1998 žalovaným je správny a zodpovedá zistenému skutkovému stavu. Odvolací svoje právne závery v tejto otázke riadne a presvedčivo odôvodnil. Dovolací súd sa s týmito závermi stotožňuje a v podrobnostiach na ne poukazuje. Na doplnenie však považuje za potrebné uviesť, že už len samotná okolnosť, že žalobca po zrušení oddelenia, na ktorom bol pracovne činný do 31.12.1997, bol zaradený pod priame riadenie riaditeľa a boli mu zadané konkrétne pracovné úlohy, vylučuje nadbytočnosť žalobcu, ktorá by bola v príčinnej súvislosti s organizačnou zmenou (spočívajúcou v zrušení výskumného oddelenia č. X. k 31.12.1997), t.j. ktorá by bola priamym následkom tejto zmeny. Táto skutočnosť totiž preukazuje, že žalobca mal možnosť žalovaného ďalej zamestnávať a prideliť mu práce v rámci dohodnutého druhu práce, ktorý nebol vymedzený riešením konkrétneho projektu, ale výkonom prác vedeckého pracovníka I. Pre záver o nedostatku príčinnej súvislosti medzi organizačnou zmenou a nadbytočnosťou žalobcu ako predpokladu platnosti výpovede nebolo rozhodujúce, že žalobca bol zaradený pod priame riadenie riaditeľa žalovaného len dočasne, a nebolo ani podstatné, či zadaním konkrétnych úloh riaditeľom došlo u neho k zmene v obsahu pracovnej zmluvy alebo len k prideleniu prác v rámci dohodnutého druhu práce. Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora smerujúce proti výroku rozsudku súdu prvého stupňa o určení neplatnosti výpovede a výroku rozsudku odvolacieho súdu, potvrdzujúceho tento výrok, preto dovolací súd ako neopodstatnené zamietol.

Dôvodná však bola dovolacia námietka generálneho prokurátora týkajúca sa nepreskúmateľnosti rozsudku súdu prvého stupňa i rozsudku odvolacieho súdu pokiaľ ide o priznanie nároku na náhradu mzdy žalobcovi. Rozsudkom oboch súdov je potrebné vytknúť nedostatok riadneho a presvedčivého odôvodnenia v časti týkajúcej sa toho nároku. Súd

prvého stupňa sa v odôvodnení svojho rozsudku nevysporiadal s otázkou, aký bol priemerný zárobok žalobcu, ktorý vzal za základ pre výpočet náhrady mzdy, neuviedol akým spôsobom dospel k určaniu priemerného zárobku žalobcu, ktoré obdobie považoval za rozhodné, či vychádzal z priemerného hrubého alebo čistého zárobku, a ako z hľadiska vymedzenia doby priznanej náhrady mzdy hodnotil skutočnosť, že žalovaný listom z 23.7.1998 oznámil žalobcovi, že môže ihneď nastúpiť do práce na oddelení optických pamätí. Odvolací súd túto vadu konania pred súdom prvého stupňa neodstránil. Nesprávne pritom vychádzal z názoru, že mu v tom bránil nedostatok konkrétnych dôvodov v odvolaní žalovaného, ktoré by boli uplatnené v rámci odvolacej lehoty. Na vady konania majúce za následok tzv. zmätočnosť konania, ktoré sú inak v zmysle § 221 dôvodom kasačného rozhodnutia odvolacieho súdu, je odvolací súd povinný prihliadať z úradnej povinnosti, t.j. aj v prípade, ak neboli uplatnené v odvolaní ako odvolací dôvod. Pri inom výklade by odvolacie konanie mohlo byť neprípustne formalistické a náprava takýchto väd konania by sa v rozpore so zásadou hospodárnosti prenášala do konaní o mimoriadnych opravných prostriedkoch. Uvedená vada konania mala za následok odňatie možnosti žalovaného konať pred súdom v časti uplatneného nároku žalobcu na náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru. Dovolací súd preto rozsudok odvolacieho súdu v potvrdzujúcom výroku vo veci samej v časti, v ktorej bol potvrdený rozsudok súdu prvého stupňa vo výrokoch o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy s príslušenstvom, o trovách konania a o poplatkovej povinnosti žalovaného, a vo výroku o trovách odvolacieho konania, ako aj rozsudok súdu prvého stupňa v týchto výrokoch (o povinnosti žalovaného zaplatiť žalobcovi náhradu mzdy s príslušenstvom, o trovách konania a o poplatkovej povinnosti žalovaného) zrušil a vec vrátil prvostupňovému súdu v rozsahu zrušenia na ďalšie konanie.

V súvislosti s posudzovaním príslušenstva uplatneného nároku na náhradu mzdy dovolací považuje za potrebné poznamenať, že právny záver vyplývajúci z judikatúry (R 90/70), podľa ktorého náhrada mzdy podľa § 61 ods. 2 Zákonníka práce nemá charakter ekvivalentu mzdy, ktorú si zamestnanec nemohol zarobiť preto, že mu zamestnávateľ neumožnil vykonávať prácu, na ktorú sa zaviazal podľa pracovnej zmluvy a ktorú bol aj schopný a ochotný vykonávať, ale má charakter satisfakcie voči zamestnancovi a súčasne sankcie voči zamestnávateľovi, ktorý bezdôvodne okamžite zrušil pracovný pomer so zamestnancom, sa týka prípadov, ktoré po novele Zákonníka práce vykonanej zákonom č. 20/1975 Zb. s účinnosťou od 1.7.1975, sa stali obsahom ustanovenia § 61 ods. 3 Zákonníka práce. Išlo a aj v súčasnej dobe ide o prípady, v ktorých pri neplatnom rozviazaní pracovného

pomeru zamestnanec netrval na ďalšom zamestnávaní a pri neplatnom okamžitom zrušení pracovného pomeru alebo v skúšobnej dobe mu vznikol nárok na náhradu mzdy vo výške priemerného zárobku za dobu výpovednej doby. Uvedený záver preto nie je použiteľný pri posudzovaní nároku na náhradu mzdy v zmysle § 61 ods. 1 Zákonníka práce a nie je preto významný ani z hľadiska posudzovania okamihu splatnosti tohto nároku.

P o u ě n í e : Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.

V Bratislave 21. decembra 2009

JUDr. Rudolf Čirč, v.r.
predseda senátu

Za správnosť vyhotovenia : Jarmila Uhlířová